„ЗАСТАВА“ излази редовно средом петком и недељомна целом табаку а уторником на оптабака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 168. У Новом Саду у недељу 2. (14.) новембра 1886. ГОДИНА XXI.

ЕНГЛЕСКА МУДРОСТ.

Кад се у нашем народу хоће да означи нешто, што изгледа врло мудро и лукаво, а овамо је са свим крозвидљиво, онда се за тако што вели — „греческа мудрост“. Тип те „греческе мудрости“ описао је наш Ј. Стерија Поповић у свом кир-Јањи. Кир-Јања је мислио, да све врло мудро удешава и да све врло паметно ради, но на послетку морао се и сам уверити, да је све лудо испало Чак и његов глуви слуга био је у самој ствари паметнији од њега.

Сад хоће да се преживи већ израз „греческа мудрост“, па на место његово хоће да ступи — енглеска мудрост, а с каквим успехом, то ће нам будућност показати.

Енглеска је опљачкала читав свет, а и пљачка још и дан данас. Њене капиталисте имају много већу силу, него многи уставни или неуставни владалац. Три стотине милијуна људи ван Европе стењу под енглеским игом. Три стотине милијуна људи бездушно цеде енглеске капиталисте. Три стотине милијуна људи робови су енглеског капитала. У Европи такођер имају енглеске капиталисте велику моћ, али им је главна сила у Азији, у Индији.

Тој енглеској сили у Азији прети велика опасност од Русије. Русија се у Азији све већма шири, а азијски народи сматрају Русију као своју будућу ослободитељку испод немилосрдног јарма енглеског капитализма. И не само то, него је Русија и у Европи, нарочито на балканском-полуострву, велика опасност по Енглеску и по интересе енглеских капиталиста.

За то је Енглеска смртни непријатељ Русији, али је сама слаба, да се одупре Русији и да је сатре. Боји се Русије као живе ватре, јер ако се сама судари са Русијом, онда је извесно, да је њеном господству у Азији одзвонило, као и њезином упливу на балканском полуострву. Нико онда не задржа више распад енглеског господства у Индији и на европском истоку.

С тога се Енглеска промудријашила, па тражи, ко ће за њу вадити кестење из ватре, тражи, ко ће за њезине интересе војевати, новац и крв својих држављана жртвовати.

И ако је ова политика врло крозвидљива, и ако је близу памети, да ни једна држава неће бити тако кратковида, да за енглеске интересе жртвује крв и имање својих држављана, ипак се Енглеска нада, да ће јој на лепак наићи — Аустро-Угарска. Тако се мало уважава мудрост аустро-угарских држављана, да се Енглеска нада, да ће кадра бити, да Аустро-Угарску навуче на танак лед и да је нагони у рат против Русије. Мудрост наших државника тако се мало поштује, такво се ниско мнење о њој има, да у Лондону држе, да ће „енглеска мудрост“ надвладати те да ће аустро-угарски војници постати енглески јаничари.

Ми немамо баш тако ниско мишљење о мудрости наших државника, јер држимо, да ће се они пре свега запитати: јесу ли наши нетереси у Бугарској повређени? и: шта можемо добити у случају победе, а шта изгубити у случају пораза? Ми држимо, да ће се наши државници стопута предомислити пре, него што реше, да загазе у неизвестан и опасан рат против Русије и то само за то, да се боре за енглеске интересе. Ми држимо, да ће наши државници поред све своје ограничености увидети, куда циља „енглеска мудрост“ и шта жели постићи.

Наши интереси у Бугарској нису нимало повређени, нити имамо ми шта да тамо тражимо, као што ни у опште немамо шта да тражимо на балканском-полуострву. Кад би наши државници јасно схватили праве а не уображене интересе аустро-угарских држављана, онда би настојали око тога, да Аустро-Угарска што пре изиђе из Босне и Херцеговине и да се по Тисиним речима створе на Балкану независне националне државе, а не да се тамошње прилике још већма заплету, да нас тамошњи народи још већма омразе и да се можда упустимо још и у рат са великом словенском државом Русијом. Аустро-Угарска би требала испред своје куће да чисти, требала би у добросхваћеном свом интересу да створи материјално благостање и оствари што шире политичке слободе, а не да се пача у туђе земље, да служи туђим интересима и да жртвује крв и имање својих држављана за Енглеску.

Ако све то наши државници узму у обзир, онда смо уверени, да аустро-угарска монархија неће наићи на лепак „енглеској мудрости.“ Иначе ће та „енглеска мудрост“ славити у Лондону своју победу, а аустро-угарски држављани плакаће горко, што су залуд изгубили толико крви и толико имања. Енглеска ће се радовати, што је помоћу Аустро-Угарске задржала за часак руско продирање у Азији, а аустро угарски држављани тужиће дуго и тешко за толиким залудним жртвама.

„Енглеска мудрост“ ликоваће, што на свету има и тако кратковидих људи, да их је она могла на танак лед навући.

Ручни рад у мушким школама и наше више девојачке школе.

Кад буде једном сретно време дошло, да наш сабор узмогне успешно радити, онда ће на дневном реду бити предлог 15-рице о уређењу школа, основних, виших женских и учитељских.

Не може нам се на ино, а да овом приликом не свратимо пажњу читалачке публике и посланика на неке ствари.

Већ давно је признано и заведено у све школе, да се женској деци још у школи предаје ручни рад, дакле: да стручна снага, још у школи почне да васпита руку. а и да учи ученице раду. Ма да на мушке доцније у животу пада главни, већи део рада; — ипак се до данас није свугде увидела потреба исте установе и за мушке школе, но се васпитање мушке руке оставило доцнијим годинама, по свршетку школе, када је већ и сама рука изгубила доста од своје гипкости.

Но осим те чисте педагошке стране, има то питање, заваћање ручног рада у мушке школе, још и другу значајну страну — чисто економску.

Усљед материјалног назадовања нашег у последње доба, почело се у нас више говорити о томе, шта да се ради те да се стане томе на пут. Изношени су и предлози (пчеларство, свиларство и т. д.) који махом сведоче потпуно непознавање и непоимање нашег народног живота и пристрасности предлагача према своме предмету.

Наш народ броји на 80% ратарског сталежа, и према томе сва наша снага народна лежи у њему. Ко хоће да подигне снагу народну, мора погланиту пажњу обратити на ратара и његов рад.

Ко познаје живот нашега ратара, тај знаде добро, да од почетка марта па до краја новембра, ратар има пуне руке посла у пољу, једна радња пољска сустигне другу. По томе је дакле у то доба немогуће уваћање новог некога рада, могуће је само усавршавање радова што постоје.

Но има опет доба, када код нашег сељака влада потпуна доколица, која најштетније утиче и на његов материјални и морални живот; то су зимна три месеца. У то доба доколно, можно је увести разне гране производне и наш задатак мора бити: да изнађемо производне послове, који се могу у то доба радити, и начин, како да се они унесу у народ. Тим начином можемо увећати народну зараду.

И на то питање је одговор: ручним радом у мушкој школи. Радови у школама што постоје тако су многострични, да ће се зацело наћи згодни послова и за нас.

И већи просвећенији и богатији народи: Французи, код којих је ручни рад обавезан у школама; Шведи, Немци и т. д. увидели си потребу и корист ручнога рада, и озбиљно раде на остварењу те мисли. Чак и велика Русија хоће или је већ увела „ручни рад“ као обавезан предмет у све учитељске школе.

Према разном становишту, настава у школама је или чисто педагошка или има у виду поглавито зараду и учење разних радова.

На сабору је, да о тој ствари промисли и да у своје време учини кораке у том правцу.

Можда би се том приликом могло узети и друго питање у обзир; питање: којим начином да се усаврши наша земљорадња.

Начина има два: или подизањем земљорадних школа, или шиљањем стручно-практично образованих земљорадника у народ.

Подизање школа је ствар доста тешка, једно што стају доста новаца, и онога, који их издржава, и онога, који их учи; а тога баш у нас нема; друго: што би те школе морале бити доста честе, а и онда би тек биле приступачне само онима, који имају новаца.

Много целисходнији би био други начин: смештање практичних земљорадника по разним местима. При воле воље, могло би се у свако место сместити 2—3 образована човека, који би могли бити практични учитељи нашем сељаку. И у најужем селу имамо попа и учитеља, који су, где-где и једини представници српске интелигенције. Образовањем тих елемената у земљорадњи у најширем смислу, и то практичним образовањем, могла би се постићи истакнута циљ на најлакши начин.

Уваћањем ручног рада у школе би се зацело подигло и похађање школе, а тиме и ниво општег образовања, јер би очигледно уверило сељака, да му дете заиста нешто учи у школи. До тог искуства су дошле све школе, у које је ручни рад уведен.

Најзад још коју о вишим женским школама. О досадањем наставном плану њиховом није требе ни говорити; сви, који га знају, знају, да је — неуместан.

Но да се обазремо на нешто друго.

Кад загледамо у извештаје виших женских школа, упашће нам у очи, да је 70 и више процената ученица из онога места, у коме је виша школа. У први мах би се та појава могла тумачити тиме, да остала места, а нарочито села, не шаљу своју

ЛИСТАК.

КАКО ЈЕ КРОЈАЧ ДИГАО БУНУ?

Видео сам слику, на којој стоји читава гомила кројача са маказама, а сви бегају испред једног — миша. Дао бих главу, да је ту слику градио Немац. Бог би га знао зашто, тек Немци увек исмевају кројаче и граде од њих плашљивце и кукавице. А није тако. Него је баш историјом доказано, да су ципелари и кројачи увек били највеће бунџије и револуцијонари. Није то тек онако случајно, него има то јаког узрока. Ципелари, кројачи, кабаничари, папуџије, раде иглом, раде онакав посао, где могу по ваздан седити и — мислити. Онај, који копа и оре, ил ради други посао, тај не доспева, да се задуби у мисли. А мислити, то је опасно по власнике и силнике. Власник Јулије Цезар сасвим је добро рекао о некоме: „Тај много мисли, од таквих ме је страх“. И заиста, људи, који трпе неправде а много мисле, ти не вичу много власницима „живио.“

Ко је пратио нашу политичку борбу од ово 20 година, тај се могао уверити, да су наши кројачи, ципелари, кабаничари, папуџије увек били слободоумни, слободоумнији но други. Но није ми намера, да о том говорим. Хтео сам само да искажем, како Немци немају право, што су извикали кројаче за кукавице, а сад ћу одма да испричам, како је брат Србин кројач из Срема на крају прошлог века подигао у Србији буну.

Ово није тек измишљена приповетка, него је сушта истина. Кнез ваљевског округа Алекса Ненадовић, који је 1788. год. први скочио на оружје, и ког су 1804. године дахије на превари уморили, причао је о томе кројачу своме сину проти Матији Ненадовићу То је прота побележио у књизи, а и по народу у Србији се очувала о томе прича још и дан данји.

Год. 1788. било је у Србији много турска зулума. Народу дошло било до грла, па хтео да се диже на оружје. Ал је стишавао ваљевски кнез Алекса Ненадовић, који је онда много код народа вредио. Алекса је говорио народу: „Ево аустријски цар послао је прокламације да се дижемо, јер ће и он ударити на Турчина. Ал није паметно, да ми будемо први, јер немамо ни оружја ни џебане, па ћемо изгинути. Чекајмо док пређе аустријски цар Саву, па ће нам бити лакше.“ Но нису сви тако мислили. Многима је прекипило, па волију изгинути, нег онако живети, а Немцима не верују, јер се много скањивају.

Био у Срему Србин кројач, а звао се Мија Мијушко Кад су Срби из Србије долазили у Срем, слушао је он од њих о јадима, које пате његова браћа под Турчином. Болело га је, огорчило га је, па науми, да им и он оде у помоћ. Јест, ал се Срби не дижу; не да ваљевски кнез. Чује то Мијушка, дозна и зашто, па науми, да натера ваљевског кнеза на буну. А ево како. Мијушко био леп човек, говорио немачки као Немац а умео да се влада и држи господски. Навуче Мијушко на себе господско црно руво, узе добош и неколико врећа барута и са још три сељака Сремца дође право у Бранковину к Алекси Ненадовићу. Алекса видео Мијушка онако господска, виде га, где има пратњу, виде, где донесе добош и барута, па откуд да не помисли, да му дође важна особа. А Мијушко говори као човек, који је научио, да господује... „На ноге кнеже, време је. Аустријска војска ил је прешла ил ће сутра прећи. Цар ме је послао к теби, да позовеш твоје људе на оружје, да палимо вароши и да бијемо Турке.“ Кнез Алекса не улази лако у тако крупну ствар, ал га је Мијушко наговорио. Издао се Мијушко, као да је читав генерал, па одиста покрете кнеза Алексу. На реч кнеза Алексе устаде цела ваљевска нахија, нападоше са три стране Ваљево, надбише Турке и спалише варош до земље. Мијушко се јуначки држао.

Почетак био добар, јер се народ борио као лав. Та имао је два узрока, да не уступа. Хтео да се свети и да се ослободи. Но војска српска била неуређена; чим је надбила Турке, већ многи иду кућама, да надгледе мал, па ће опет доћи. А потрошише и барут. Тако се богме тешко војује. Алекса Ненадовић једнако говори Мијушку: „Пиши ћесару, нек пошље што пре војску, пак ћемо и ми лакше војнике у скупу држати.“ А Мијушко одговори: „Писао сам и писаћу... Војска ће скоро прећи, него деде ти искупи поново војску, па да даље палимо вароши и бијемо Турке.“ Тако они освојише и Чачак.

Из овога се после развио онај устанак, који је познат под именом „Кочина Крајина.“ Аустријска војска је прешла у Србију, но опет склопила мир, изишла из Србије, а није осигурала јадан народ, своје савезнике. Но нећу о том да говорим. Хтео сам само, да вам причам, како је кројач Мијушко дигао буну. Не велим, да без њега неби ништа било, ал тек без њега би била буна доцније.

Но сад ћу да вам причам, како је дознао кнез Алекса, да је Мијушко кројач. О томе он сам прича овако: (Ово вадим из књиге: „Мемоари проте Матије Ненадовића.“) Дакле вели кнез Алекса: „У то време (кад су Срби узели Чачак) чује се, да ће ћесар Јосиф доћи у Срем, у манастир Фенек, да види, како се профунта пече. Ја кажем Мијушку, да хоћу, да видим и да говорим с царем. Мијушку не беше то мило, него ми рече: „Остани ти у Ваљеву, а ја ћу у Фенек.“ Ал кад Мијушко виде, да му не помаже, оде и он с кнезом Алексом у Фенек.

У Фенеку дошао одиста цар Јосиф и сад прича кнез Алекса ово: „Арса Андрејевић из Бољевца, показа ми руком цара, вели: „оно је.“ — Шта Арсо да од бога нађеш! Зар су у вас такви цареви? А камо му велики ћурак и велики каук на глави, ако не већи, а оно бар као у нашег везира у Београду?“ На то рече буљубаша Андрејевић: „А нуто кнеже бог и душа, какве су му ноге танке, нема ни чарапе у чизмама, но голе ноге, а ми се уздамо, да и вас одене, а он бос иде.“ Насмеја се Арса и каже: „Тако носе сви крштени цареви, а не као ваши Турци.“

„Доцније дође један официр и запита: „Ко је ту кнез Алекса? Хајде, зове те цар.“ „Кад

женску децу у више школе. Но то не стоји. Загледамо ли у приватне заводе, „панзионате“ и „клостере“, то ћемо у њима наћи пуно Српкињица, можда тројином више, но што је укупни број ученица на нашим вишим школама.

Распитамо ли родитеље за узрок, то ћемо чути у одговор: „Тамо ми је дете сигурно смештено, немам бриге; а научиће и језике.“

На жалост су ти заводи сви у рукама страног, често не стручњачког елемента, и посљедице тога васпитања виде се на ученицама, у њиховој лабавој народној свести.

Против интерната може се са педагошког становишта много што шта приметити; али човек мора рачунати са мишљењем и навикама масе, ако хоће да ради у њој. Узевши њено мишљење за пролазну тачку, градити лагано нову зграду и постепено рушити зграду старих заблуда — само тим начином се може нешто урадити.

Ако наши интернати не би много што шта створили, али би учинили то: да велики део оних, што данас похађају туђе интернате, походећи наше интернате сачувају бар своју српску свест, а у данашњим приликама и у први мах је то доста.

Но при иоле пажње, при промишљеној организацији, сходном наставном плану и стручно образованом женском наставном особљу, могли би наши интернати учинити и више.

Изнели смо ове мисли тек у главним потезима. Оне могу бити погрешне, — но до људи је, који су способни и стручни, да промисле о њима и да рекну своју реч.

Мил. Дан.

Писмо из Цариграда.

27. октобра 1886.

Бугари хоће по коју му цену драго, да отпочети рад до краја дотерају, пак ако ће Бугарска још већма пропасти, него што је на свим линијама збиља и пропала. Бугари, особито они, који данас на управи земље стоје, нису се за ослобођење свога отачаства борили, пак им је свеједно, ако ће оно опет погинути. Да ти људи тако не мисле, то они никад тако далеко ишли неби, нит би данашњу несрећу створили. Да су ти људи више увиђавности и родољубља имали, и да их је промисао с јачим умом и разумом створила, пак да су одма на руске савете пристали, изборе за велику скупштину на неко време одложили и посредовали да се узбуђене страсти и странке измире, то би данас у Бугарској ред и мир постојао. Овако пак нико неможе рећи, шта ће још с Бугарском бити.

Бугари војују а продужују борбу, као да се окупацији од стране Русије опиру и самосталност Бугарске спасавају. Русија понајмање жели Бугарску посести, па Бугарима пут указује, како да се руска и свачија окупација избегне и како ће Бугари сами своји бити. Све то не помаже ништа, јер је у Бугарској све поремећено, а конце држе они људи у својим рукама, који желе пошто пото у земљи насилно владати.

Али како се у Бугарској све то већма ствари заплећу, а међусобна борба расте, то је сва прилика, да ће Русија против своје воље Бугарску окупирати морати. Да то Русија већ одавно урадила није, за то има разни разлога. Најглавнији разлог што је Русија желила, да се ни једна држава у унутрашње ствари балканских народа не меша. Русија желила је, да у Бугарској све на леп и миран начин докончано буде. Да се онако радило, како је Русија желила, то би данас све у реду било.

Ако се Русија на то реши, да Бугарску окупира, а по свој прилици то се избећи неће, то ће Русија своју окупацију прецизно ограничити и свечано изјавити, да она никад ни помишљала није, а још мање и сад помишља у Бугарској остати, још мање исту себи присвојити. Та изјава и реч руског цара више ће значити, него што Енглези и други изјављују, да ће поседнуте земље оставити. Русија оставиће Бугарску, али ће то исто и они учинити, који су ма где падишине земље окупирали. Русија ће у том предњачити и сваког уверити, у колико јој је стало до слободе и самосталности балкански народа стало.

Бугарски изасланик Грековъ још овде борави. Он је посећавао и руског посланика г. Нелидова и сондирао је, што и како Русија у бугарској ствари мисли? Он је желио да се посредством турске владе с Русијом у погодбу упусти. Све се врзе около тога, како би Русија данашњу владу у Бугарској признала, и онда би се трговати дало. Но све је залуд, јер за данашњу бугарску владу не рађа трава, нит за те људе у Русији милости има. Све оно, што Кулбарс у Бугарској ради, то је воља руског цара, а г. Нелидов не ће г. Грекову друго рећи, још мање ће се у трговину упуштати.

Турска влада не ради у бугарској ствари ништа, што би Русији противно било а то сведочи и рад турског повереника у Бугарској Гадбан-паше.

Турски посланик при петроградском двору Шакир-паша отпутовао је пре три дана у Петроград, он је понео собом властеручно писмо султана цару Александру. Шакир-паша преговараће у Петрограду о многим пословима, који се на руско-турски споразум односе, и опет ће се овамо повратити. У опште говори се да ће он за министра иностраних послова наименован бити. И сад су одношаји између Русије и Турске најискренији, а руски посланик г. Нелидов данас је најмеродавнија личност у Цариграду. Турска још се непрестано оружа и доста знатну војску на румелијску границу, као и код Солуна усредоточава.

Нови српски заступник г. Новаковић долази данас овамо, а г. Грујић предаће у петак своје одазивно писмо и отпутоваће у Београд, а после на своје место у Лондон.

Србин.

Политички преглед.

Догађаји у Бугарској. Велика скупштина изабрала је кнежевића Валдемара за бугарског кнеза, а Валдемар је на то одговорио бугарској влади, да захваљује на почасти, али се престола неће моћи из личних обзира примити. У осталом, о тим има да реши његов отац, дански краљ. Бугарска влада дакле није сретне руке, јер јој се изабраник неће да прими избора, а ми мислимо, да ће јој тај чин — избор — бити по свој прилици последње дело. Јер данашња је влада агитовала за протераног кнеза, а сад ето је морала својим једномисленицима наредити, да бирају брата руске царице, како би се Русији додворила. То ће јој углед у народу са свим убити, јер ће свако до уверења доћи, да без руског приставка не може ништа бити.

Говор Салисберијев. Салисберије је при банкету лондонског градоначеоника држао говор, у којем је оштро осуђивао руски поступак у Бугарској и тврдио је, да је стран новац створио у Бугарској заверу против протераног кнеза Александра. Рекао је даље, да за сад Енглеска нема интереса, да ратује, али ће увек стојати на бранику својих интереса, па ће, ако буде нужно било, и оружјем исте бранити. Сада би, рече он, Аустро-Угарска требала бранити своје интересе на Балкану. Да богме, сад би требала Аустро-Угарска да вади за Енглеску кестење из ватре. Руски лист „Новоје Времја“ вели на то, да после Салисберијевог говора мораће Аустро-Угарска или отворено признати руска права у Бугарској, или ће их морати порицати, а без обзира, какве ће посљедице одатле наступити.

Српско-бугарски споразум. Пишући о овом предмету, вели „Одјек“ при свршетку ово: „Чудновато, да нема ни једнога посла, који је напредњачка влада извршила, а да је био корисно и сретно по Србију изведен. За шта се год прихватила, искварила и иштетила је.“ То је стара песма, а даће добар удес српског народа, да ће певачи скорим умукнути.

Привремено стање панчевачке православне српске црк. општине и последњи одборски извештај.

Пише Васа Радотић.

(Наставак.)

Приврженици г. Св. Касапиновића метуше се на ноге, да и овом приликом покажу, како се не обазиру на остало овострано Српство, које већ увелико другим путем пође, него наше српско Панчево. По описаном тадањем положају његовом, где се већина везаних руку сматра и од свачег зазире, лако је представити се, да речени приврженици г. Св. Касапиновића у извршењу своје намере на никакове тешкоће не наиђоше. На против, они си гледе тако лаке работе још и луксуз сјаја дозволише, приредивши бакљаду, која је непоречим тип демонстрације против осталог народа на се носила, дочим пређе док Панчево са осталим народом сложно држаше, при Касапиновићевом избору, онда кад нико на могућност уљманских догађаја не помишља и докле овација више места имаде, бакљаде не беше. Општинство се даде и на ту демонстрацију повући, али нека усиљеност није била у овом случају за превидити. Наде и ишчекивања које општинство у свога првака посади, не уродише ишчекиваним плодом и не стајаше у повољној саразмери са вреднотћу дојакошњих дела. Ако се пре, док неки занос трајаше, није подробно испитивало за њихово држање при предходним разним приликама, оно тада неке рефлексије, нека неодговорена си питања морадоше пробити на површину. Наш првак се некад заузимаше јако за панчевачку штедионицу и то конзеквентно до њеног пада? Је ли то добро било? Неби ли боље било, да то није чинио? — не толико за њега, колико за народ. Он беше у одбору, кад се на зидање горње цркве око 120.000 ф., одобрило а не каза ни речи. Зашто као одборник и пријатељ општине не подиже он свој глас против тог и нарочито таког зидања? Није ли му то и дужност била, њему, чија је реч у оно доба код Срба Панчеваца важности имала. И да је подигао свој глас у том смислу, не би ли му то на част служило? Он даваше некад у мађистратским седницама при заступању српских интереса жива отпора бившем жупану г. Станчићу, а народ му довикива: „Живио Светислав!“ Доцније вотира он жупану г. Станчићу поверење; а народ не довикива више: Живио Светислав! Од куд те промене? Ко се могао променути, жупан или Светислав? При издавању регала гласаше он као представник града за 28.000 фор. против 32.000 фор., који су нови закупници нудили. Беше то у интерес општине и савесно?... и т. д., а шта да кажемо о догађајима, које смо напред навели?

Под утиском таквих посматрања и на углед правца огромне већине српског народа тешко беше за једно дело одушевити се, које општину од осталог народа, ако и већма не одстрањује, а оно свакако у пређашњем размаку оставља. При избору аблегата још се могаше мислити, да српски народ своју пажњу том избору поклања; ал при избору посланика за карловачки сабор сматраше се Панчево од стране осталог Српства за изгубљено и напуштено, и не разабира се више о њему. Поменута бакљада наличаше јако на пркос јогунастог детета. У онај пар приредитељи њени наравно не помишљаху у каквом положају ће се затећи њихов посланик и какву ће улогу он играти, кад се у колу васцелог српског представништва нађе. Друго је панчевачка црквена скупштина са својим скупштинарима, који се боје одрицања зајма, укидања кредита, отказивања дућана и т. д. Да се на ту околност и на конац, који читава та ствар узети могаше и узеде, мало само у напред помишљало, можда би бакљада изостала била. Но кад се човек у неком вијору затече, нема кад да расуди. — Излично је навести, јер свако зна, како је г. Св. Касапиновић своју мисију на сабору и у клубу отпочео, а како су га посланици тамо прихватили. Кад се после његовог брзог и напрасног повратка са сабора разнесе по Панчеву глас, да је он свој мандат без мотивације положио, онда је општинство по други пут увидити могло, да није на правоме путу. Приврженици г. Св. Касапиновића заборавише код те прилике на дочек, банкет и бакљаду. Да је тај догађај општесво немило дирнуло, може се лако замислити, ал многи су код те прилике увидли, да има он и своју добру страну: И оне најзатуцаније присталице кикиндског програма морадоше признати, да карловачки сабор није панчевачка црквена скупштина, а и да Панчево још далеко није Српство.

Но као што Панчево није Српство, тако управа панчевачке црквене општине није Панчево. Мора се јако сажаљевати, да је због неколико људи једно место које се никад од осталог Српства не одвајаше и које у својој укупности потпуно српски дише, у течају последњих двеју година толиком укору и презрењу изложено било. Ову последњу реч (било) додајемо намерно, јер је изглед, да ће промена у управи панчевачке црквене општине наступити. Расположење у општеству је данас сасвим друго. Сви свесни чланови општине увиђају, да то тако даље не може ићи, а сви они свесни чланови општине, који не воде друга, себична рачуна, желе, да општина онакав правац заузме, какав њеном српском достојанству доличи. Никад није воља месног српског становништва била, да се од осталог Српства цепа, које је и онако доста поцепано и треба слоге, а не раздора. Ако ко мисли, да је панчевачко општество за ове последње две године уз црквену управу стајало, тај се обмањује. Одбор и скупштинари су се придржавали исте управе и пристајали су, како који, уз њена начела, ал одбор и скупштинари нису још далеко сво општество. Требало би пре свега испитати, колико има ваљаних одборника и скупштинара?... дал и колико има међу њима и таквих, који се црквеним зајмовима и другим средсвима сматрају црквеној управи задужени, и на какав начин је њихов избор обављен?.. дал упливише управа на избор скупштинара и на какав начин?.. дал се служи управа, за осујетити избор самосталних људи неким кортешима, којима је част и поштење на продај?... и најпосле, дал целину скупштинара не сачињава неки официони конгломерат, који нема своје одређене воље, већ који без промишљања све одобрити има, што управа наложи и предлаже? — Ми видимо, да ти скупштинари код толиких случајева, ди је требала управу на одговор позвати, и који су напред обележени, ни гласа од себе не дају. Под садањом црквеном управом је црква изгубила великих новаца, крњи се један од најзнатнијих фондова, води се нека саката политика, издају се лажни извештаји: и скупштинари ћуте као да се то не дешава у њиховој општини, већ тамо негде у Јапону и Кини. Нашта су они као скупштинари позвани, ако не, да воде савесно бригу о црквеним пословима? Питамо, како сме управа њима да подноси лажне извештаје, као да има са неким купљеним фигурантима посла? Изгледа доиста, као да су скупштинари само зато ту, да ћуте кад треба говорити, да изјављују управи поверење, да вичу на команду „живио!“... да приређују члановима управе бакљаду и да носе буктиње. — Па онда се народ чуди, како то Панчево да оде у Кикинђане! Кад општество нема гласа, а скупштинари онаку лепу улогу играју, није друкче ни могуће.

Но надамо се, да неће дуго тако остати, а утеха нам је, да ће временом друкче постати морати. Гг. Св. Кисапиновић и Каменко Јовановић ће отићи, а други ће доћи, као што су они дошли, кад су други отишли. Само нек кажу сликару, који их сада снима за црквено-општинску дворану у једнаком формату са тамо већ налазећим сликама српских добротвора, да се жури, јер се могу још задоцнити. У прочем не зна се, ако још и за време у дворану стигну, да л ће ђеду се тамо и задржати. Времена се мењају. Ко је био у Венецији и посетио Дуждеву палату, могао је у великој дворани видити слику свију Дуждева, а међу њима једну избрисану, на којој стоје просто две речи: „Марино Фаљери.“

Тако је привремено стање панчевач. срп. прав. црк. општине.

Ми се надамо, да ће сваки, који то привремено стање ове општине у призрење узме, о Србима Панчевцима једно а о њиховој црквеној управи друго мњење имати. Да се пак Панчевци односно њиховог нејединственог држања према осталом српском народу не могу сасвим извинити, о томе нема сумње. Може се пређе наведеним околностима највећи успех приписати, ал признати се мора, да код трезвених, одсудних и мало само за народну ствар одушевљених људи у општини то несмислено одстрањивање од српске овостране целине и код толиких прилика доказано неоправдано придржавање неког ко зна из каквих побуда измишљеног и већ заборављеног правца — не би смео ево већ близу три године потрајати. Један општински збор свију панчевачких српских грађана, без икакве политичке тенденце, за договор, споразум, извиђење праве воље грађанства — са дозволом власти, довољан би био, општини онакав облик дати, какав јој пристоји и доличи. Тај збор је од толико веће потребе, што нема изгледа, да ће се стање ове општине на други начин тако исто брзо поправити дати. И кад кажемо „поправити дати,“ нисмо се ни најмање пребацили, јер да има таквих мана, као што их напред нарећасмо, ту има доста да се поправи. Општество треба представнике, а не диктатора. Представништво треба да се управља по вољи и захтевима општества и да врше ту вољу, нема да господари по свом ћефу и да општество својој вољи подвргава. Кад једном грађанство до тог убеђења и те самосвести дође, неће такој управи бити више опстанка. Донде пак не може здраво стање наступити.

А сад да пређемо на други извештај.

(Наставиће се.)

рече, зове те цар,“ прича Алекса, „прођоше ме мрави од пете до перчина. Паде ми на ум, што су Турци приповедали, да се цар не може видети, а ко га види, мора му од стра препући доња усна. Но одмах помислим: ја видео цара у авлији, па ми усне не препукоше, а и није страшнији ни од једног београдског везира. Код цара био тумач. Пита: Јесте ли ви Алекса кнез ваљевски?“ — „Ја сам.“ „Па шта сте тамо радили и како с Турцима стојите?“ „Ваљево и Чачак смо попалили.“ — Цар вели: „Гут. А ко вас на то наговори?“ — „Па господин Мијушко.“ — „А ко је то Мијушко?“ — „Па тај, што је прешао у Србију у име царево и дигао нас на оружје. И он је дошао са мном.“

Цар пошље официра по Мијушка и Мијушка дође. Пита га цар: „Ко је; шта је радио и ко га је на то послао?“ Замуца мој г. Мијушко: „Ваше Величаство... Ваше Величаство... ја сам шнајдер, па сам видео војску, где се спрема на Турке, па сам узео нешто барута и један добош и отишао сам кнезу Алекси, те кренуо народ и Турке растерали.“ Цар рече нешто немачки, а Мијушко се поклони и оде.

Мијушко није више смео прелазити у Србију. На сваки начин је опет узео иглу у руке, те поштено живео. Добро би било, ако се о њему што више зна у Срему, да се то изнесе на јавност. Мијушко се јуначки држао у бој, а о његовој „дипломацији“ вели кнез Алекса ово: „А ја сам мислио, да је Мијушко најпре вечерао, па онда међу нас прешао. Тако је умео лепо лагати.“

=

ДОПИСИ.

Фелдварац 8 октобра. (Решење епарх. адм. одбора у ствари вођене истраге у црк. општини нашој. — Разно.) Некако крајем маја месеца, јавио сам вам о вођеној шестодневној истрази у нашој срк. шк. општини. Обећао сам том приликом да ћу вам у своје време саопштити и резултат пресуде. Данас могу у неколико и то да испуним. У неколико велим за то, што је ствар прешла тек прво-степени суд. Остаје места још призиву — последњој истанцији. Али због важности и занимљивости саме ствари, ја ћу вам изнети за сад и првостепеног суда пресуду. А буде ли апелате, било с које му драго стране, обзнанићу вам резултат и тога у своје време.

Епарх. админ. одбор, у седници својој одржаној 11. (23.) септембра о. г., пошто је фискал у целој ствари поднео своје мнење — решио је овако:

„Према томе, што је истрага по изасланству овог епарх. адм. одбора потпуно изцрпљена, и што је извештај и предлог једног члана изасланства Б. Г. протопресвитера Старо-бечејског Јована Бороте на тој исцрпљеној истрази основан: то се има како до садања скупштина а тако исто и одбор у српско-православној црквеној општини фелдварској разрешити и обнова скупштине и црквеног одбора наредити, којом приликом досадашњи општински чланови, председник Рада Козаров, тутор Драга Еремијн и перовођа не могу бити изабрани и то:

„Председник Рада Козаров с тога, што је неуредно сазивао седнице црк. одбора, што две године није држао главне скупштине; што није могао доказати, да је примљених у години 1881. — 100 фор. тутору или одбору предао и тиме себе од сумње, да је те новце проневерио опрати; и на послетку с тога што је рачуне за годину 1882. у којој је 246 фор. проневерено, као исправне потписао, фингирајући седницу одборску од године 1883. 21. јунија.

„Тутор Драга Еремијн с тога, што је у течају времена од сватова покупљених 47 фор. затајао; што је у години 1882. проневерио 246 фор,; што је трговцу Максу Фишеру фалзифицирану квиту исплатио; што је рачуне о звоноглашењу хрђаво и на штету општине водио; што је 42 ф. адвокату без признанице издао.

„Перовођа с тога, што је познавајући најбоље односна законска определења у погледу држања одборских и скупштинских седница, периодично, обнављања одбора — скупштине, тромесечног прегледања рачуна и поднашања скупштини, као перовођа пропустио председника на извршење дужности опомињати и у случају противљења, или немарљивости председника, пријаву надлежној власти учинити, а највише с тога, што је рачун за годину 1882. у којој је 246 фор. проневерено, као исправан потписао, фингирајући, да су у одборској седници од 21. јунија 1882., које није било, прегледани.

„Предречена тројица имају in solidum тужитељима Шандору Цветковићу и друговима накнадити издат предујам за истрагу у износу од 60 фор. а. вр. а перовођама Т. К. и Б. П. за положени труд око вођења записника, сваком по 6 ф. свега 72 ф. а. вр. платити. Тужитеље пак од потраживања нак наде у име дангубе одбити“.

То је језгра решења епарх. власти али уједно и огледало наше црк. школ. општине. Другог коментара не треба тражити зарад илустрације њене.

На послетку се у акту адм. одбора налаже новој црк. скупштини и одбору, који би се имали успоставити, да сав проневерени новац, или цивилним, или криминалним путем потражити има и адм. одбор за три месеца известити не пропусти.

Шта ће бити даље, у случају апелате, идемо да видимо. Оволико за сад.

И у полит. општини нашој води се доста буран живот. И тамо се хоће покад-кад свашта да ради. На пример: Прошле године подигли су „квартир“ нотарошу једном а није се чекало на дозволу вармеђе. Сад је вармеђа одбила искање и тако бог свети зна, шта ће још бити....

Пашњак нам се помало кроји т. ј. општина га разорава, јер још траје финанцијска криза. Усљед тога сиротиња стрепи за опстанак свој. Ако још до поделе дође, на чему неки раде, онда је сиротињи одзвонило....

Оволико нека је за данас доста, шат вам се скорим опет јавим... **Слободан.**

Вести из места и са стране.

Избор жупанијских скупштинара у Сенти. Пишу нам из Сенте: „При изборима жупанијских скупштинара победила је сјајно опозиција. Изабрани су ови опозицијонари Срби и Мађари: Марко Ивковић, Трифун Влашић, Антал Чермак, Јозеф Флеш, Јосиф Матковић, Стеван Михалковић, Ласло Нађ. И овај избор показује, да је Сента опозициона. Нека то и остане!“

Украли 15.000 фор. с поште, но не страшите се, не са пештанске или које угарске поште, као што се то до сада сваки час догађало. Крађа се та збила на лавовској главној пошти. Лопови, дабогме, нису ухваћени, а знајући полицијску ревност будимо умирени, да неће ни бити.

„Шумадија“ у Прагу Из Прага јављају „Јавору“ да је омладинско друштво „Шумадија“ и ове годиме наставило свој рад, вежбање у матерњем језику, усавршавање путем самосталних радова, дискусија и т. д. Прва седница држана је у суботу 19. октобра, на којој се друштво конституисало. За председника је изабран Јован Иванишевић, за тајника Славко Свет. Милетић, за благајника Н. Теофановић, а за књижничара Селић. После ових избора донесен је закључак, да се ступи са свима словенским дружинама у свезу, нарочито са српским омладинским друштвима. Седнице ће се држати сваки 15 дана.

Немири у Лондону били су сада о лордмајорској свечаности. Анархисте били су већ у подне на окупу на трафалгар-кеју. Анархисте су звиждали, кад је дошла полиција, грдили богаташе. Око 4 сата почео је анархистички митинг. Говорници су дражили светину против богаташа, а кад су пободене црвене заставе, светина је повикала: „Леба! леба! Доле с капиталистима!“ Сада је дошло до гужве између полиције и анархиста. Туча се свршила тек доцкан у вече.

Тако им и треба! На лањској пештанској изложби саградили су многи приватни људи павиљоне. Те павиљоне треба сада порушити, па пошто 24 власника тих павиљона неће да учине, порушени су павиљони и без њиховог знања. Порушење стало је 2.593 фор. што ће морати сад да плате ти власници. Тако им и треба, кад су трошили на изложбу, која је само Чивутима донела користи.

Попушени милијони. Прошле године продано је државног дувана за $44^{2}/_{10}$ милијона форинти. Тај је дуван попушен у Угарској, угарски држављани издали су давде 44 мил. фор. само на — дим!

Главна црквена скупштина. Овдашња срп. православна црк. општина имала је у четвртак 30. октобра о. г. своју редовну глав. скупштину. Председавао је потпредседник Др. А. Станојевић. Скупштина је била доста добро посећена и отпочета је у ½ 10 сати пре подне. Пошто се умрлим скупштинарима пароху Јовану Поповићу, ђури Гаванском и Јовану Малетићу одала почаст и завела туга у записник, прешло се на дневни ред. — Др. И. Вучетић председник поново је писмено изјавио, да не може никако вршити даље председничке дужности, те моли, да се бира на његово место други председник. Скупштина је са сажаљењем примила оставку и решила, да се ода председнику писмена захвала на његовом брижљивом и ревносном вршењу председничке дужности. За председника је одмах акламацијом изабран потпредседник г. Др. Лаза Станојевић, а потпредседничко ће се место попунити у идућој глав. скупштини. На упражњена 4 скупштинарска места изабрани су: Јован Дера, Жаника Дера, Ђока Сланкаменац и Ђока Влаховић Керац. — Скупштина је усвојила предлог црк. одбора, да се изјави конзисторији, да ће администратора ченејске парохије плаћати само за три месеца у смислу решкрипта, те да се тога ради умоли конзисторија, да што пре распише стечај за то парохијско место. — Удовици покојног пароха Ј. П. издата је милостиња од 150 фор. за погребне трошкове. — Узео се на знање извештај председникова, да су извршиоци тестамента оставине Трандафилове и Трандафилкине изјавили, да су готови да предаду општини оставину, што овој општини припада, и изаслат је већ један пододбор, који ће ту фундацију примити. Тако исто и извештај, да је учитељица Б. Јанковића оболела и да ју замењује приправница М. Костића. — Прочитан је извештај стручне комисије о поднешеним плановима за иконостас саборне цркве, и пошто ни један није сачињен у смислу расписаног стечаја, то се ни један од 4 поднешена плана није усвојио, нити су им одређене награде додељене. На основу оваког резултата, скупштина је одустала за сад од свог рада и неће расписивати поново стечај за послове, док не набави саразмерну своту, односно, док одређени фонд за то не достигне ону меру, да се такав посао може без друге жртве извести. — Управа основ. нар. школа поднела је извештај о овим школама за минулу школ. 1885/6. г. по коме излази, да у вароши има само 59 деце за школу обвезне, која нису школу посећивала, а на салашима, због даљине било је такове деце преко 200, што је врло повољан резултат. За школу способне деце било је те године 1320. Овом приликом решено је, да се умоли протопресвитерски администр. да наложи свештенству нашем, да о божићњим великим празницима упуте народ, да комисијама, које ће идуће године децу школску пописивати, казују сву своју децу, јер ће се по броју деце додељивати до године просветна свота у полит. општина за школе. — Скупштина је овластила местни школ. одбор, да по закључку прошле ванредне општ. скупштине попуни привремено за ову школ. 1886/7. годину учитељско место на Клиси, пошто отуда није још на предлог ове општине дошло никакво решење — Примљен је предлог, да се умоли мађистрат, да размести дрваре и грађаре општинске даље од вароши и усвојен је предлог, да се по досадању цену уступи дућан укућану Ф. Ш. — Предрачуни су сви по предлогу црквеног одбора усвојени и поднеће се епарх. админ. одбору на одобрење. Стављена је свота од 400 фор. за предрадњу око зидања нове јовановске школе; а молбеница К. У. није уважена за милостињу. Целокупни приход општински износи 18.977 ф. 8 н., а расход 18.749 ф. 70 н. Остаје сувишка 227 ф. 38 н. У овој расход уврштено је и 2000 ф. као отплате дуга општинског. На основ. нар. школе троши се годишње 11.694 ф. 50 н. а у које има ова општина да додаје 2574 ф. 50 н. — За парохијални порезни кључ остаће досадањи, само ће се упутити порезни одбор, да справедљивији буде. Предлог црквеног одбора за повишицу плате парохијал. благајнику није усвојена. — Овим се завршио рад ове главне скупштине у ¼ на 1 сат по подне уз живио председник!

Кратке вести. Нова зграда кр. уг. министарства трговине, обрта и привреда готова је. — Дефицит пештанског мађарског позоришта и опере износи 183.955 фор. Тај дефицит платиће се из државне благајне, дакле из порезе коју и народности плаћају. — У Пешти су у последње време почели ићи на двобоје полицијски чиновници. Сад је изашла наредба, да ће сваки таки чиновник изгубити звање. — На будимпештанској станици прегазио је влак једног човека. — Бароп Имре Аугус оставио је на мађарске добротворне цељи 400.000 фор. — У Мишколцу се тек сада расправила нека парница, која је још пре 14 година подигнута. Па да није наше правосуђе изврсно! — Жупанија Зала подигла је 200.000 ф. зајма од Чивута. Лепо! — У Бечкереку се зида нова жупанијска зграда. — У М. Сигету и Текетеребешу било је пожара. — На Телкејском друму убили су једног сељака. — Филоксера се појавила у сокољским и маротским виноградима. — У Паризу су пошли три човека Сучијевим трагом па гладују. — Др. Вилхелм Јункман немачки историчар умро је у Бреслави. — Поплаве пустоше по Француској. — У Лајпцигу ће се отворити изложба јестива. — На Кукуљевићеву прославу стигло је 70 брзојава. — У Осеку се убио један млад човек и један официр. — У Палерму је убила једна девојка свог драгана, који ју је изневерио. — У Паризу је уведена пореза на нежењене људе. — У Пешти су превјуче војници смртно ранили једног момка. Један господичић скочио је у Дунав, а други је сјурио себи тане у груди. Један се ципелар убио. — Оптуженог сарадника „Будп. Хирлапа“ ослободила је пештанска порота. Та она само зато постоји, да Србе осуђује. — Кр. курија осудила је на вечиту робију Драгу Радованчеву из Баранде, што је отровала мужа — По аустријским свеучилиштима догађају се многи двобоји међу ђацима. — У Мархегу у Аустрији појавила се колера. — Лавовски листови јављају да се на галичкој граници скупља силна руска војска. У Берлину је један чиновник проневерио 150.000 марака.

Трговина.

= **Нови Сад** 1. (13.) новембра. Веома променљива ситуација влада од више дана на горњим житарским берзама, па што је главно, цене нису задржале се од тада, него како који дан све су ниже сваком зрну. Промета бива мање или више већином само по цени нижој ма то и са 5—10 новч. било. Овако приписује се томе што су прошле недеље млоги већи товари рапе стигли на горње пијаце, а млинови пошто је врло мален извоз брашна у иноземство уздржавају се од куповања.

На нашој житној пијаци, преко целе недеље је врло мало довоза па и продаје било. Цене су и ако не знатно али ипак попустиле особито пшници. Кукуруз се одржао чврсто, и то се зрно данас највише и тражи.

Овонедељни житарски рад закључен је са ценама овим: Пшеница шајкашка, новосадска и сремска прва 8 ф. 20—30 н., средња 8 ф. Наполица 7 ф. 20 н. Зоб 5 ф. 50—60 н. Јечам 5 ф. 20—50 н. Кукуруз окрњен 4—4 ф. 20 н., неокрњен 2 ф. 80—90 н., од 100 кгр.

Производи: Брашно. Ма што је пшеница јевтинија, — брашно је остало по пређашњој цени. Маст свињска на мање 46 ф. 50—47 ф. 50 н., на више 48—49 ф., од 100 кгр. Варива су мање тражена ових дана. Пасуљ бели 6 ф., жути 6 ф. 20 до 30 н. Пасуљица 6 ф. 50 н., од 100 кгр. Кромпир 17—18 ф., од 1000 кгр. Купус 30—32 ф., од 1000 главица. Велике количине остале, зелени су изложени на пијаци цене су свему ниске.

Свињска пијаца. И ако се на горњим пијацама поправила цена угојеним свињама код нас је још на опадању. Наше оборџије су ових дана односили робу у Будимпешту. Цене код нас: тешки 33—34 н., средњи 33—35 н., лакши меснати 36—37 н., од 1 кгр.

*

У **Будимпешти** 31. окт. (12. нов.) На житној берзи овладала тишина. Млинови су се јако ухватили резерве, пошто брашно нема извоза у иноземство. Цена је рани већином у опадању. Промет је веома слаб Плаћана је пшеница потиска тешка 81 кгр. 8 ф. 85 н., 80. 8 ф. 70 н., 80.8. 8 ф. 75 н., 79.5, 8 ф. 65 н, 79. 8 ф. 60 н. Пештанска 81.8 8 ф. 80 н., 79.3, 8 ф. 65 н., 78. 8 ф. 60 н. Банатска 75. 8 ф. 35 н. Бачка 78.2. 8 ф. 65 н. Све на три месеца.

Кукуруз 6 ф. 8—10 н. Зоб 6 ф. 20—30 н. Јечам 6 ф. 45—7 ф. 80 н., за готов новац.

Термини су нешто живљи били. Закључено је: Пшеница за пролеће 8 ф. 82, 8 ф. 77 и 8 ф. 79 н. Нова пшеница за јесен 1887. 8 ф. 50—48 н. Нов кукуруз за мај-јуни 6 ф. 6—6 ф. 3 н. Зоб за пролеће 6 ф. 50 н.

*

У **Будимпешти** 30. окт. (11. нов.). На недељном марвеном вашару било је догоњено 2575 ком. рогате марве за кланицу. Вашар је био слаб — мртав — тако, да је цена знатно попустила од оне цене из прошле недеље. Плаћани су волови угарски 43—52 ф. Српски 43—54 фор. Краве јалове угар. 36—42 ф. од 100 кгр. Теоци 16—26 ф. од ком. Овци 9—14 ф. од пара. Говеђе месо 43—52 ф., кравије 42—46 ф., телеће 42—46 ф. од 100 кгр.

*

На овчијим вашару у **Будимпешти** 29. окт, (9. нов.) одржаном, било је 3435 ком. оваца разне пасмине. Плаћане су живе од пара 7—12 ф., на меру 28—30 ф. од мет. центе.

Најновије вести.

— Бизмарк се више пута договарао са страним посланицима. Положај је врло заоштрен. У опште се држи, да је руска окупација Бугарске врло близу. У Одеси се скупља силна војска и ратни материјал.

— Из Лондона јављају, да се грчки краљ решио, да Атину остави, ако би се кнежевић Валдемар примио бугарског престола. Уједно јављају оданде, да је бугарска велика скупштина наумна, да бира протераног Батенберга за кнеза, ако се кнежевић Валдемар не би примио.

— Капетан Набоков и Заљески, који су у Бургасу против данашње бугарске владе подигли буну, осуђени су на вечиту робију, али на захтевање ђенерала Каулбарса мораће их влада издати Русији, што значи да их мора ослободити.

— Из Трнова јављају. да је намесништво клонуло у борби са Русијом, те да ће бугарска политика скорим ударити путем, који Русија предлаже, па да ће се у том смислу и влада променити.

— Стране силе још нису никакав положај заузеле према избору кнежевића Валдемара, а држе, да за то неће ни повода имати, јер се у опште мисли, да се кнежевић Валдемар никако бугарског престола примити неће.

— Бугарски изасланик Греков вратиће се ових дана из Цариграда у Софију, пошто се уверио, да европске силе неће ништа у корист данашње бугарске владе да предузму. Греков је рекао, да под таквим приликама Бугарској ништа друго не преостаје, него да се с Русијом и Турском споразуме, па то ће се по свој прилици скорим и учинити.

— Из Шпаније долазе гласови о војничким и народним местимичним побунама. У Кадиксу су се противили 700 војника, да уђу у лађу, која их је требала на острво Кубу одвести. Влада се боји опет устанка.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигли 1. новембра у вече.)

Будимпешта. Војнички одбор угарских делегација држао је седницу. Истој је гроф Калноки поднео свој извештај. Говорећи о бугарском питању, рече, да се мора разликовати чисто бугарски и европски интереси. Аустро-угарски интереси леже у начелним питањима општих уговорних права. Каква је унутарња бугарска политика, то је по нас равнодушно, ако се не додирују истом битне тачке. Главно је, да се у пуној снази одржи берлински уговор. Бугарска је као автономна кнежевина, као турска вазална држава установљена. И ако никоја сила није узела на себе гаранцију за спровађање, ипак силама и Аустро-Угарској припада велика и тешка дужност, да пазе, да се основно начело ни у Бугарској, нити пак у другој којој земљи не повреди. Најтежа је владина задаћа, да своју акцију не удеси по тренутној узбуђености. Каулбарсова мисија само је једна фаза, која се јако прецењује. Његовим делањем није се спречило оно, што ће при коначном решавању бугарског питања од одлучног утицаја бити. Њему је пошло за руком, да Бугарска на најнепријатнији начин осети утицај Русије, што је у Европи симпатије према бугарском народу произвело. Аустро-угарски интереси захтевају, да се ништа не уради, што се противи уговорима и да остане од Европе дарована самосталност Бугарске не повређена. Каулбарсова мисија само је пролазна и тешко да ће оставити дубље трагове. Морамо спремни бити, да савладамо веће тешкоће. У изгледу нам је дуга и тешка задаћа, за то је нужно, да се тамошњим догађајима обрати непрестана пажња, али је тако исто нужно стрпљење и предострожност. Општи крајњи смерови аустро-угарске политике изречени су у познатој Тисиној изјави, у којој се јасно обележио наш правац. Исти се не односи само на данашњу кризу, него се оснива на начелима, на којима треба да се читав поредак на истоку подигне и по томе ће за дуго времена за нашу источну политику меродаван бити. Догод берлински угорор постоји, донде су аустро-гарски интереси потпуно осигурани. По томе, ако дођемо у положај, да мора бранити берлински уговор, онде може рачунати на симпатије и помоћ свију сила, које хоће да бране европске уговоре.

Севастопољ. Војничке припреме настављају се живо. Сва средства за живот морају се војничкој власти предати до трећег новембра.

Уредништву нашега листа стигло је на приказ:

Годишњак велики српски народни календар са многим сликама за 1887 годину. Год. 36. Уређује А. Сандић. Издање Браће М. Поповића у Н. Саду. Цена 35 новч.

Удадба Беатрице роман од Хуга Конвеја, превео Милан Петровић. Издање српске књижаре Браће М. Поповића у Н. Саду 1887. Стр. 240. Цена 50 новч

Невен чика-Јовин лист за децу. Излази у Н. Саду двапут месечно са сликама. Уређује Др. Ј. Јовановић-Змај. Издаје А. Пајевић у Н. Саду. Цена на три месеца 1 ф.

ЗА ПОГОРЕЛЦЕ.

Трећи списак добровољних прилога за погорелце у Т. Бечеју.

Шићаревић 3 ф. Бизек Армин 9 ф. Занатлијска задруга у Н. Саду 20 ф. Друштво кикиндско-бечкеречке железнице 100 ф. Женска задруга у Кикинди 70 ф. 70 н. Суботичка правосл. општина 10 ф. Торђанска општина 25 ф. 77. нов. Карловачка општина 100 ф. „Пестер Лојд“ 7 ф. Мошонска жупан. штедионица 25 ф. Хеђешка штедионица 10 ф. Арадска жуп. штедионица 30 ф. Суботичка штед. 10 ф. Ербен Михаил 2 ф. Рајтман из Сенте 4 ф. Изрејелитска женска задруга 56 ф. 29 н. Ковач Јаношгроф. 3 ф. Чајаги Кароль 1 ф. Из Фрањева скупљено добровољних прилога 100 ф. Шољмоши скупио 45 ф. Уредништво „Заставе“ 218 ф. 44 н. Госпођиначка правосл. општина 10 ф. Короши Јанош евангел. свештеник 10 ф. Српска женска задруга у Суботици 79 ф. 75 н. Бранковић архим. са братством 30 ф. Јосиф Стојковић капетан 2 ф. Полексија Тодоровић 2 ф. 20 нов. Вајс Јосиф 3 ф. Краус 6 ф. 50 н. Печујска штед. 50 ф. Јанковацка штед. 10 ф Нађбањска штед. 10 ф. Сигетварска штед. 25 ф. Дебрецинска штед. 20 ф. Угочанска штед. 10 ф. Боротска штед 5 ф. Ермихаљфалванска 10 ф. Дада Јован 9 ф. 20 н. „Еђетертеш“ 1 ф. Галантска штед. 25 ф. Мочоњи Лаура 10 ф. Правосл. општина у Дески 30 ф. Сепћанска правосл. општина 41 ф. 40 н. Фрањевачко поглаварство 66 ф. 83 нов. Из Ст. Бечеја 3 сандука разни хаљина.

У Т. Бечеју 29. окт. 1886.

У име одбора за погорелце
Мил. Јанковић,
подпредседник.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Још се може добити књижица:

ПАРНИЦА

против

ЈАШЕ ТОМИЋА

уредника „Заставе“

У два штампана табака ове књижице описује се ток Томићеве парнице пред пештанском поротом далеко опширније, но у „Застави.“ Цена је књижици малена — **6 новч.** Ко пошље 8 новч. послаће му се поштански наплаћена. Уједно се може добити и **„Парница Лазе Нанчића“** за чланак „Омладини“. **Цена 15 новч.** — Наручбине се шаљу искључиво **Ивану Иванићу** сараднику „Заставе“ у **Нови Сад.**

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У Н. САДУ
КОД СВЕТОГ САВЕ.

НОВО! НОВО!

Сад баш из штампе изађе:

НОВА МУЗИКАЛИЈА ЗА ГЛАСОВИР

„РАДО ИДЕ СРБИН У ВОЈНИКЕ“

од др. Јована Пачу-а

по познатој популарној мелодији са песмом Васе Живковића проте панчевачког.

Цена 70 новч.

(Ко новац у напред пошље, добија поштом о нашем трошку.)

УЈЕДНО ПРЕПОРУЧУЈЕМО:

Без тебе драга	1·—
Праг је ово милог Српства	80
Српска молитва (по песми Змаја)	80
Народно коло	1·—
Успомена на песму „чуј Душане“	1·—
„Коло“ из „Ђачког растанка“ Бранка Радичевића	80
Сватовац, од Р. Толингера	1·—
Онамо онамо, од Ј. Маринковића	1·—
Николин Марш од Д. Чижека	1·—
Миленин кадрил од Д. Чижека	1·—
Ослобођење Славена на истоку од Д. Чижека	1·—
Независност Србије од Д. Чижека	1·—
Школско звонце од Д. Чижека	40
Смеса српских песама од Ј. Це-а	80
Слике и прилике од Р. Толингера	60
Младост радост од Р. Толингера	60
Херцеговачки марш	75

Српски књижари и штампари:
Браћа М. Поповићи.

НА ЗНАЊЕ!

За који дан изилази најновија музикалија под насловом:

„ЦРНОГОРСКОМ ВОЈНИКУ“

посвећено Његовој Светлости

ДАНИЛУ-АЛЕКСАНДРУ

КЊАЗУ НАСЛЕДНИКУ ЦРНОГОРСКОМ

од Др. Јована Пачу-а.

Цена 80 новч.

Изашао је

„ЈАВОР“

БРОЈ 44.

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Властник: **Змај Јован Јовановић.** Уредник: **Др. Илија Огњановић.**

Садржај:

Јучерашњи сам. Песма Ј. Ј. — „Премудри Соломун!“ Слика из живота. (Наставак.) — Путничке приповетке. Од једног путника. — Васпитање и карактер наученьака. (Извод из предавања Ф. Галтона.) (Наставак) — Прилике и повод босанско-херцеговачком устанку. Од Филипа Шпадијера. — Примедбе на „Прилике и повод Босанско-херцеговачком устанку“. Од Филипа Шпадијера. — Листак: Жена према отаџбини. Прича за дуванџије. — Белешке. — Друштва. — Разно. — Из словенске књижевности.

„Јавор“ излази сваке недеље на читавом табаку и стаје на 3 месеца ф. 1·25. За стране земље ф. 1·50.

У Н. Саду 31 октобра 1886.

Лука Јоцић,
издавач „Јавора.“

ПОЗИВ

НА

ИГРАНКУ С ВЕЧЕРОМ

коју приређује

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА

У УТОРАК 4. (16.) НОВЕМБРА 1886. ГОД.

У ДВОРАНИ СРП. НАР. ПОЗОРИШТА

У КОРИСТ СВОЈЕ ЗАДРУЖНЕ БЛАГАЈНЕ.

Улазнице од особе вреде 1 фор. а. вр. а примиће се с благодарношћу и добровољни прилози.

Јело и пиће даваће сама задруга по утврђеној и умереној обичној гостионичарској цени.

Улазнице се могу добити у књижарама Браће М. Поповића и Луке Јоцића и др. и у вече на каси.

Почетак у 7 часова у вече.

I. ц. кр. овлашћено дунавско паробродско друштво.

РЕД ПЛОВИДБЕ

ПОШТАНСКИХ И ОСОБНИХ ПАРОБРОДА

од 30. октобра 1886. до даље наредбе.

ИЗ НОВОГ САДА У ТИТЕЛ у мешовитој служби: уторником и петком никад пре 7 сати у вече.

ИЗ НОВОГ САДА У СЛАНКАМЕН-ТИТЕЛ И ДАЉЕ ТИСОМ: средом и недељом у $1^1/_2$ сат после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ЗЕМУН-БЕОГРАД-ОРШАВУ: средом, петком и недељом у $1^1/_2$ сат после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У БУДИМПЕШТУ: понедељником, средом и суботом у $1^3/_4$ сата после подне.

Нови Сад, 30. октобра 1886. **Агенција.**

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе“ од 3. окт.

Из Каменице у Нови Сад:

Пре подне: $^1/_2$6, 8, и $^3/_4$10 сахата.
После подне: 2, 4, и 6 сахата.

Из Новог Сада у Каменицу:

Пре подне: 7, 9, и 11 сахата.
После подне: 3, 5, и $^1/_4$7 сахата.
Недељом и свецем по потреби.

ОГЛАСИ.

ТРАЖИ СЕ ВЕШТ КРОЈАЧ

за сукно и чоју и два шивача момка, добро је да знају мађарски. Ступити могу одма.

Удова Стеве П. Јаковљевића
1—3 абаџиница у Руми.

ШПЕЦЕРАЈСКА И ПАМУКА ТРГОВИНА

А. Д. ЈОВАНОВИЋА

У ЗЕМУНУ

потребује помоћника. Они који су вични продаји памука, имају првенство. 1 2

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

САВЕ ШЕРБАНА

У ВРШЦУ

потребује једног млађег вештог помоћника и једног практиканта, који могу одма ступити. 1—2

TRADE

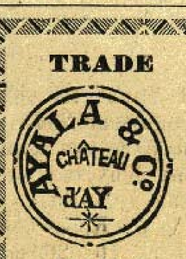

MARK.

CHAMPAGNE

AYALA & Co.

Главно стовариште за Пешту и околину код гг Браће Радановића у Пешти Calvinplatz. 86—100

Продаја куће.

Моју кућу у Новоме Саду у Футошкој улици број 620, 621, 652, 653. у којој је сад депо пешачке пуковније краља Румуније смештен, продајем из слободне руке.

Купци нека се ради погодбе на мене обрате.

У Земуну 8-га новембра 1886.

2—3 **В. Василиевић.**

Силне сведоџбе првих медоцинских ауторитета | Медаље разних изложаба.

ЗА 40 ГОДИНА ОПРОБАНО!

ц. кр. аустр. искључиво привилегована прва амер. и енглеска патентирана

АНАТЕРИН-ВОДА ЗА ЗУБЕ И УСТА

од др. Ј. Г. Попа

ц. кр. дворског зубног лекара

Беч, I. (Bognergasse Nr. 2.)

ЛЕКАРСКЕ ПОТВРДЕ:

Проф Ополцер, ем. ректор магниф. професор ц. кр. клинике у Бечу, кр. саски дворски саветник и т. д. Ја сам вашу **анатерин-воду за уста** прегледао и нашао да је вредна препоруке.

Проф. Драше употребио је праву анатерин-воду за уста експериментално на свом меденинском одељењу ц. кр. општег дома за болесне и прогласио за целисходну и употребљиву.

Проф. Шницлер употребљује са највећим успехом **Попову анатерин-воду за уста** код болести у устима врату, деснима грклану.

Др. Кајнцбауер ц. кр. саветник, емер професор. Ја сам **Попову анатерин-воду за уста** код великог броја мојих пацијената а **код болести уста и зуба** са **изванредно добрим успехом** употребио, јер сам о њеном хемично-чистом саставу уверен.

И код **кроничних катара** помаже **Попова анатерин-вода за уста**, кад се се она места у устима, грклану и врату додирну с овом водом.

Може се добити у Н. Саду: у апотеци Грозингеровој и Г. Плавшића, код Љ. Стефановића, Д. Коде, Е. Слезака, и П. Јовановића. У Паланци: код К. Харликовића апот. У Футоку: у апот. С. Цвика. У Петровцу: у апот. Е. Адањи. У Бачу: Ј. Доминић апот. У Петроварадину: у апот. наследника Деодатових. У Карловци: у апот. Л. Страсера посл. У Руми: у апот. И. Хондела и А. Козјака. У Илоку: у апот. Ф. Ласлоа. У Митровици: у апот. Петровића, Цајсбергера, К. А. Суботића. У Иригу: у апот. Ц. Веселија. Вуковар: Ф. Кирхбаум, А. Крајчовић апот., Васа Лукић трг Брестовац: К. Кораћа. Ердевик: Ј. Здарил апот. Шид: А. Козјак апот. Жупања: А. Тамач апотек.

НИКОЛА МИРКОВИЋ

свештеничког и грађанског одијелајућа кројач у Новом Саду.

Препоручује но најсвјетнијој цени разно грађено одијелаће уједно и свештеничке хаљине, поласе, мешире, ћелепуше и капе.

Одијелаћа може се добити од мелитофона и од јиног чаја по 20 фор. за од сомота, ебеластина, сатина и лиценцијаћа од 30—50 фор., од халбаћа од 50—100 фор., од сеике и ћаћа са позлаћеним портовима од 100—150 фор., а од најбољег ћаћа са златним портовима и крстовима од 200—300 фор., неба од 150 фор., до 500 ф., великим бардак од 200—1000 ф., а мали од 30 ф., до 100 ф., а за потреб од 6 ф., до 25 ф., стихара од 2 ф., до 10 ф. комад. Тако и свештенчких хаљина од 20 ф., до 50 ф.

Хаљине се морају наручити и ја ћу сваком моју меру послати и знак на истој, а немора ни један к мени ради мере долазити.

За угуслу и вешту израду као и за солидну послугу, јамчим.

Моје се дванашка жеља јеном испуниа. 35 пуних година водио сам своју радњу у Панчеву на потпуно задовољство сл. српских грађених општина и г.г. српских свештеника. Но мене је сватла вуча жеља овамо у Нови Сад да овде у свом занатској настанем рад. И та се моја жеља испуниа. Већ годину дана како сам се преселио у Нови Сад где ево сад у велико радим своју кројачку радњу на задовољство поручиоца

С тога се препоручујем свима српским грађеним општинама да ме својим наруџбинама почастују, а ја их уверавам да ћу рад с маљним штофом и умереном ценом обавити. Српске грађене општине и г.г. свештеници требали би да се овану туђинаца, кад им они за скуне новце раде лошу робу. Србин треба да помаже Србина занатлију, јер се само тако можемо надати бољој будућности. А то треба да је жеља свију нас. 4 6

ТРАЖИ СЕ ВАСПИТАТЕЉКА

СРПКИЊА

2—3

која би оспособљена била, децу у српском духу, немачком, мађарском језику и гласовиру изобразити. Старије женске и удовице имају првенство. Хонорар повољан, слободан стан и храна. Писмене понуде под З. Г. С. у Сомбору.

Реелно и најјефтиније набавно врело

НАМЕШТАЈА

у свакој врсти и у сваком слогу код

ТЕОДОРА ДИМОВИЋА

I. Wipplingerstrasse N. 27.

БЕЧ. 12—40

ПРОФЕСОР ДР. ГУСТАВ ЈЕГЕРА

оригинално нормалног рубља за зиму, као: кошуља, гаћа, подкошуља, чарапа, сукања, опасача итд. за госпе, господу и децу; даље ћебета за кревет и путовање од нормалне и камилне вуне, могу се добити само права у главном депову за Угарску Мађарску и подунавске државе

ЈОВ. ГЕОРГИЕВИЋА

КОД „ПИСМА“ У НОВОМ САДУ

Цене су **сасвим исте** као у депову бечком и пештанском. 1—1

БЕРМЕТА

ПРАВОГ СРЕМСКОГ

БЕРМЕТА

са грожђем по — — фор 16.—
а чисто оточено — — фор. 30.—

може се добити код

ЈАЈЕ АРСЕНИЋА

У ИЛОКУ (У СРЕМУ.)

Бурад рачунам по набављеној цени и примам исто опет по урачунатој цени **франко натраг.** 5—10

ПРАВОГ СРЕМСКОГ БЕРМЕТА.

БЕРМЕТА БЕРМЕТА

Ц. кр. конц. лек за костобољу

опште познат као

КЛОСТЕРНАЈБУРШКИ

ЛЕК ЗА

КОСТОБОЉУ

(ГИХТ),

(испитан од хемичког лабораториума, за санитарно полицајне извиђаје и ц. крал. концесијом и протоколираном („шуц“) марком осигуран) употребљује се нарочити лек против

ГИХТА и РЕВМАТИЗМА

телесне, мишићне и живчане слабости, укочености појединих нерва, болова у крстима и куковима, болова у доњим деловима тела и листинама, колике и лек када се угаве рука или нога итд. итд.

ЦЕНА: $^1/_2$ флаше 50 новч., 1 велике флаше 1 фор., поштом 15 нов. више.

Средишни одправни депо за унутрашњост:

А. Хофманова апотека у Клостернајбургу.

Главно стовариште за Угарску: **Будапешта**: Апотека Јосифа од Терека. Осим тога може се добити у оригиналу у апотекама у **Кашави**: К. Вандрашек: **ђуру**: П. Патри; **Сегедину**: К. Барчаји: **Вршцу**: А. Милер; **Трсту**: Р. Пранден; **Осеку**: Е. од Диенеш; **Черновицу**. Е од Алт; **Кронштату**: Фр. Кутлер; **Дебрецину**: Др. Ратшнек; **Субатици**: Јоо; **Столном Београду** Р. Сај; **Темишвару**: К. Јанера апотекара, Клаусман и Алберт; такође и у већини апотека Аустро-Угарске монархије.

П. П. Нева се пази на „Клостернајбуршки лек за костобољу“ и нека се гледа од власти регистрирана „шуц-марка.“ 5—20

ТРГОВАЧКА КУЋА ЗА ИЗВОЗ (Exporthaus)

БЕРНХАРДО ТИХО У БРИЊУ

KRAUTMARKT Nr. 18.

шаље уз плату у наточ (Nachnahme)

БРИНСКИ ШТОФ за мушко одело у остатцима из најчистије и најфиније вуне, 3/10 метра за читаво зимско одело. 5 фор.	Чоју за госпође чиста вуна, у свима модерним бојама, 10 метара за једну читаву хаљину женску, 100 цм. широко. 8 фор.	ЗИМСКИ НИГЕР-ЛОДЕН најновија и најтрајнија роба за женске хаљине 100 цм. широко. 10 метара 5 ф. 50 н	Индијски фул, полу-вуна у свим могућим бојама, за потпуну хаљину 100 цм. широко 10 метара 4 ф 50 н.	Вунени-рипс 60 цм. широко 10 метара 3 ф. 80 н. КАШМИР полу-вуна 100 цм. широко 10 метара 4 ф. 50 н.
Лоден за мушке капуте и менчикове најбоља каквоћа 2/20 метра за цео капут 6 фор.	ЦРНИ ТЕРНО. 100 цм. широк, стајао је пре 60 н., сад га дајем док траје за 10 метара 4 ф 50 н.	ПАРКЕТ ЗА ХАЉИНЕ изврсни десини згодно за прање, у остатцима од 10—11 метара, 60 цм. широко за једно одело 3 ф. 50 н.	ФЛАНЕЛ-ВАЈЕРИЈА полу-вуна најновији модерни десини, најбоље за зимско дечије одело 60 цм. широко 10 метара 4 фор.	КУЋЕВНО ПЛАТНО 1 ком. 4/4 широк 4 фор. 1 ком. 5/4 широк 5 фор. ТКАНИНА-КИНГ боље него платно од пређе, 1 ком. 30 рифи комплетно 5 ф. 80 н.
Палмерстон, у остатцима по 2/10 метра за један цео зимски капут I. врста . . 6 фор. II. врста . . 12 фор.	ОКСФОРД за прање, најбоља каквоћа 1 ком. 29 рифи потпуно 4 ф. 50 н. КОНОФАС 1 ком. љубичасти ф. 4 80 1 ком. прљав ф. 5.20	1 гарнитура од рипса састоји се из 2 кревет. и асталска застирача 4 ф. 50 н. 1 гарнитура од јуте 2 кревет. и 1 асталски застирач 3 ф. 50 н.	ћилимова (лауфтепих) у остатцима од 10—12 метра најлепши десини 3 ф. 50 н. ДАМАСТ-ЧАРШАВ 5/4 велик, бео, изврсна каквоћа 3 ком. 4 ф. 50 н.	ЗИМЊА МАРАМА чиста вуна 5/4 велика пре ф. 4.50, сада ф. 2.— МАРАМЕ ЗА ГЛАВУ плетене из чисте берлин. вуне у свима бојама 1 ком. 6/4 велика ф. 1.70 1 ком. 5/4 велика ф. 1 20

Мустре и ценовници шаљу се бесплатно и наплаћено поштански.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Лаза Нанчић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.